

ปี 2020 “พิษสุนัขบ้า. จะหมดไป ถ้าคนปรับนิสัยเลี้ยงหมา-ควบคุมประชากร (26/11/2552)

โดย ASTVผู้จัดการออนไลน์

26 พฤศจิกายน 2552 10:59 น.

คลิกที่ภาพเพื่อดูขนาดใหญ่ขึ้น

[น.สพ.วีระ เทพสมเทานนท์ กับสุนัขเพศผู้ที่ผ่านมากการทำหมันด้วยวิธีฉีดยาให้ลูกอ้วนทะเล](#)

[ดร.คนหญิงกัลยา โสภณพนิช \(ซ้าย\) ชมสาธิตการทำหมันสุนัขด้วยวิธีฉีดยาใส่ลูกอ้วนทะเล](#)

[การทำหมันสุนัขด้วยวิธีฉีดยาใส่ลูกอ้วนทะเล](#)

[สุนัข 2 หนุมที่ผ่านการ "ฉีดไข่" ให้ลูกอ้วนทะเล](#)

[ศ.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุธา](#)

เผย "พิษสุนัขบ้า" จะหมดไปในปี 2020 ถ้าคนไทยปรับนิสัยเลี้ยงหมา เทคโนโลยีพร้อมใช้ตั้งแต่กระบวนการวินิจฉัยรักษา ทำหมัน-ควบคุมประชากรหมา ลดจำนวนสุนัขบ้า แต่ที่สำคัญต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากประชาชนและผู้บริหารกระทรวงสาธารณสุข

ในปี ค.ศ.2020 หรือปี พ.ศ. 2563 [องค์การอนามัยโลก \(WHO\)](#) และ [องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ \(OIE\)](#) ตั้งเป้าให้ทุกประเทศดำเนินงานให้โรคพิษสุนัขบ้าหมดไป ซึ่งจะเป็นไปได้หรือไม่ใน ค.นพ.ธีระวัฒน์ เหมะจุธา จากคณะแพทยศาสตร์ [จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย](#) และหัวหน้าโครงการศึกษาโรคพิษสุนัขบ้าทางอณูชีววิทยาและภูมิคุ้มกันของระบบประสาท ในการควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าและศึกษาพยาธิกำเนิดของโรค กล่าวกับทีมข่าววิทยาศาสตร์ ASTV-ผู้จัดการออนไลน์ว่าเป็นไปได้

ทั้งนี้ จากงานวิจัยทำให้มีเทคโนโลยีที่พร้อมใช้ มีการวินิจฉัยที่แม่นยำขึ้นและมีสัญญาณการรักษาดีขึ้น แต่ที่สำคัญนั้นประชาชนต้องร่วมมือโดยเลี้ยงสุนัขอย่างถูกต้อง คือฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและทำหมันเพื่อควบคุมประชากรหากคิดว่าไม่สามารถรับภาระเพิ่มได้ เนื่องจากสุนัขจะออกลูกปีละ 2 ครอก และครอกหนึ่งมีลูกสุนัข 4-5 ตัว

อีกทั้ง ยังขึ้นอยู่กับนโยบายของเจ้ากระทรวงสาธารณสุขซึ่งงานวิจัยพิสูจน์ให้เห็นชัดแล้วว่า "ยาฉีดไข่" หรือยาที่ฉีดให้ลูกอ้วนทะเลของสุนัขฟ่อนั้นปลอดภัย แต่กลับไม่ใช่

สำหรับการทำหมันสุนัขนั้น ศ.นพ.ธีระวัฒน์กล่าวว่า เป็นกลไกหนึ่งที่จะช่วยควบคุมการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าได้ เพราะเมื่อมีสุนัขเพิ่มขึ้นแต่เจ้าของไม่สามารถเลี้ยงดูได้ และนำไปทิ้ง ก็มีโอกาที่สุนัขเหล่านั้นจะเป็นโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งสุนัขที่เป็นโรค 1 ตัวสามารถแพร่เชื้อให้สุนัขในกลุ่มได้ทั้งหมด และกว่าครึ่งของสุนัขที่รับเชื้อ จะกลายเป็นสุนัขบ้า โดยมีระยะเวลาในการแสดงอาการแตกต่างกัน

จากการสำรวจปัจจุบัน ไทยมีประชากรสุนัขอยู่ 12 ล้านตัวซึ่ง 8 ล้านตัวมีเจ้าของ โดยในอีก 20 ปี หากคนไทยแค่ 2% ที่ใส่ใจในการเลี้ยงดูสุนัขอย่างถูกต้องคือ นำสุนัขไปฉีดวัคซีนและทำหมัน จะมีประชากรสุนัขเพิ่มขึ้น 27.5 ล้านตัว แต่หากความใส่ใจของคนเลี้ยงสุนัขเพิ่มขึ้นเป็น 5% ประชากรสุนัขจะคงที่ที่ 20 ล้านตัว ซึ่งความใส่ใจของประชาชนในการเลี้ยงดูสุนัขนี้ ศ.ดร.ธีระวัฒน์ย้าว่ามีความสำคัญ

นอกจาก การควบคุมประชากรสุนัขแล้ว ทีมวิจัยพบวิธีใหม่ในการรักษาผู้ป่วยที่ได้รับเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้า ซึ่งเป็นความสำเร็จระดับเซลล์ ที่สามารถยับยั้งการเติบโตของไวรัสโรคพิษสุนัขบ้าได้ในระดับเซลล์เนื้อเยื่อ ซึ่งขั้นต่อไปจะได้ทดลองในสัตว์ ส่วนการวินิจฉัยในผู้ป่วยที่มีอาการนั้น นอกจากการหาเชื้อจากน้ำลายและไขสันหลังแล้ว ทีมวิจัยยังพบวิธีวินิจฉัยจากปัสสาวะและปมรากผมของผู้ป่วย ซึ่งเป็นวิธีใหม่ของโลกที่ได้ค้นพบมาเมื่อ 2-3 ปีที่แล้ว

อีกทั้ง ยังทราบรหัสพันธุกรรมของไวรัสพิษสุนัขบ้าที่มีอยู่ทั่วโลก ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ตามลักษณะอาร์เอ็นเอ (RNA) และแต่ละกลุ่มยังแยกออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ที่มีลักษณะยึดครองพื้นที่ ซึ่งหากพบไวรัสกลุ่มอื่นแปลกปนเข้าไป ก็จะบ่งชี้ได้ว่าพื้นที่นั้นๆ มีการควบคุมการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าไม่ดี

ทั้งนี้ **ตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า คือ พฤติกรรมของคน** โดยทางกลุ่มได้พบการระบาดของโรคพิษสุนัขบ้าในภาคใต้ ที่เกิดจากสุนัขที่คนนำไปจากภาคอีสาน หรือการระบาดในพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ ซึ่งเกิดจากพฤติกรรมการขนย้ายสุนัขของคน

ศ.นพ.ธีระวัฒน์กล่าวว่า มีนิสัยแพทย์ถามเขาว่า ทำไมจึงยังศึกษาโรคพิษสุนัขบ้าอยู่ ทั้งที่เป็นโรคโบราณมากและมีมาเป็นร้อยปีแล้ว ซึ่งเหตุผลที่เขายังศึกษาอยู่เนื่องจาก **โรคพิษสุนัขบ้า เป็นโรคสำคัญที่มีกลไกชายุฉลาด วินิจฉัยได้ยาก และเป็นโรคไวรัสที่ติดจากสัตว์สู่คน ถ้าหากควบคุมโรคจากสุนัขที่เป็นสัตว์บินไม่ได้ ก็ยากได้คิดที่จะไปควบคุมโรคในสัตว์บินได้.**ด้าน ดร.นพ.วิทยา สังขรัตน์ จากภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมวิจัยโรคพิษสุนัขบ้า กล่าวกับทีมข่าววิทยาศาสตร์ ASTV-ผู้จัดการออนไลน์ถึงสิ่งที่ค้นพบใหม่ในการศึกษากลไกการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าว่า ได้สแกนสมองสุนัขเพื่อเปรียบเทียบสมองสุนัขบ้าและสุนัขทั่วไป แต่ปัญหาคือสมองสุนัข นั้น มีความแตกต่างกันยิ่งกว่าสมองของคน

ก่อนหน้านั้น ทีมวิจัยเคยใช้วิธีเดียวกับการศึกษาสมองคนชรา ซึ่งต้องใช้สมการคณิตศาสตร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ซับซ้อนกว่าสมองมาตรฐานทั่วไป แต่ก็ยังไม่สำเร็จ จนกระทั่งทีมวิจัยได้เพิ่มคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนขึ้น โดยหาความน่าจะเป็นของเส้นใยประสาทสุนัข และพบว่าได้ผลที่สอดคล้องกับพยาธิสภาพด้านชีวเคมีของสุนัขที่ติดโรค

สุนัขบ้ามี 2 อาการหลักๆ คือ สุนัขบ้าที่มีอาการซึมๆ ซึ่งจากการสแกนสมองพบว่า แกนสมองของสุนัขมีการเปลี่ยนแปลง จากการอักเสบ เนื่องจากการต่อสูระหว่างภูมิคุ้มกันของร่างกายสุนัขกับเชื้อโรค กับ**สุนัขที่มีอาการก้าวร้าว** ซึ่งเมื่อสแกนสมอง พบการเปลี่ยนแปลงในสมองที่แตกต่างจากสุนัขที่มีอาการซึม คือไม่พบการเปลี่ยนแปลงที่แกนสมอง แต่พบการเปลี่ยนแปลงในเนื้อสมองมากกว่า

"เชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้า จะเข้าทางไขสันหลังขึ้นสมอง ซึ่งสุนัขที่มีอาการซึมนั้นสามารถสกัดเชื้อไวรัสไว้ที่แกนสมอง แต่สุนัขที่มีอาการก้าวร้าวไม่สามารถสกัดเชื้อไว้อยู่ เชื้อจึงแพร่สู่สมอง นำยีนดีว่าการตรวจภาคสมองนี้ เข้ากันได้กับพยาธิสภาพทางชีวเคมี และเราเอาวิธีการศึกษาสมองคนแก่มาใช้ โดยใส่เรื่องความน่าจะเป็นเข้าไป และน่าจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาสมองคนแก่หรือผู้ป่วยอัลไซเมอร์ด้วย" ดร.นพ.วิทยากล่าว

สำหรับ การทำหมันสุนัขด้วยวิธีฉีดยาให้อัตนทะเลของสุนัขเพื่อนั้น ทางกลุ่มวิจัยได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 4-5 ปีแล้ว โดย นสพ.วีระ เทพสุเมทานนท์ จากสถานเสาวภา ซึ่งเป็นหนึ่งในทีมวิจัยอธิบายกับทีมข่าววิทยาศาสตร์ ASTV-ผู้จัดการออนไลน์ว่า ยาที่ใช้ทำหมันสุนัขนั้น มีใช้อยู่แล้วในสหรัฐฯ สำหรับสุนัข 3-10 เดือน ซึ่งทีมวิจัยได้ดูสูตรเคมีแล้วพบว่าไม่มีสิทธิบัตรในไทย จึงได้ผลิตใช้ในเมืองไทยโดยมีโรงงานผลิตให้ใช้ในงานวิจัยสำหรับสุนัข 50,000 ตัว โดยได้ใช้กับสุนัขไปแล้ว 2,000 ตัว

ยาที่ใช้นี้จะค่อยๆ ทำลายเซลล์ของลูกอ๊ณฑะที่ผลิตออกจกโดยใช้เวลา 1 เดือนจะทำให้เป็นหมันถาวร ซึ่งยาจะทำให้ลูกอ๊ณฑะสุนัขเล็กลง 25% ส่วนปริมาณยาที่ใช้ขึ้นอยู่กับขนาดลูกอ๊ณฑะ และทางทีมวิจัยกำลังศึกษาผลในสุนัขที่มีอายุมากกว่า 10 เดือน โดยมีสัตว์แพทย์สังกัดกระทรวงมหาดไทยที่ จ.เพชรบุรีและ จ.สมุทรปราการ นำวิธีทำหมันนี้ไปต่อยอด

การทำวิจัยโรคพิษสุนัขบ้านี้ เป็นโครงการที่ได้รับคัดเลือกจาก [สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ\(สวทช.\)](#) ให้รับทุนส่งเสริมนักวิจัยอาชีพระยะ 5 ปี เมื่อ 4-5 ปีที่ผ่านมา ซึ่ง รศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รองผู้อำนวยการ สวทช.กล่าวถึงความพอใจของ

โครงการวิจัยนี้ว่า ในด้านวิชาการถือว่าสำเร็จดีเยี่ยม และนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง แม้ว่าจะยังมีปัญหาในการนำไปใช้อยู่บ้าง แต่ก็ยังเป็นโครงการที่ใช้วิทยาศาสตร์ชั้นสูงไปถึงการใช้งานกับชาวบ้าน

"โครงการนี้รวมตั้งแต่ความรู้ลึกๆ จากห้องแล็บลงไปถึงชาวบ้าน เป็นตัวอย่างงานวิจัยที่ดีมาก โดยส่วนตัวมีความสุขกับการให้ทุน เพราะทีมวิจัยมีผลงานตีพิมพ์ถึง 56 ผลงาน เขียนตำราที่แพทยอเมริกันนำไปใช้ ในแง่วิชาการก็เป็นที่ยอมรับระดับโลก หมอธีระวัฒน์เป็นนักวิทยาศาสตร์อันดับต้นๆ ของโลกเรื่องพิษสุนัขบ้า แต่การให้ทุนขั้นต่อไป ทีมวิจัยก็ต้องเสนอโครงการเข้ามาใหม่เพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกที่เข้มงวดต่อไป" รศ.นพ. ประสิทธิ์ กล่าว

ที่มา: <http://www.manager.co.th/Science/ViewNews.aspx?NewsID=9520000143310>